

Tempus och tidsprepositioner i svenska

Färgnycklar

Symbol	Tempus
●	Preteritum
●	Perfekt
●	Presens
●	Futurum (ska / kommer att / presens + framtidsadverbial)
●	Pluskvamperfekt

△ = typisk fallgrop som TISUS-skribenter brukar fastna i

1 · Dåtid

Preteritum = avslutad, fristående handling.

Perfekt = koppling till nuet, resultat eller erfarenhet.

Konstruktion	Tempus	Exempel	△ Fallgrop
för ... sedan	● Preteritum	Jag träffade henne för två år sedan. Det hände för länge sedan.	△ Aldrig perfekt: Jag har träffat henne för två år sedan.
i somras / vintras / hösts / våras	● Preteritum	Vi reste till Italien i somras. Det snöade mycket i vintras.	△ i somras = förra sommaren. Blanda inte ihop med i sommar (framtid/innevarande).
i måndags / tisdags ... i julas / i påskas	● Preteritum	Vi träffades i måndags. Familjen var samlad i julas.	△ Formen med -s pekar alltid bakåt. i måndags = förra måndag.
i går / i förrgår	● Preteritum	Jag jobbade hemma i går.	△ Perfekt är fel: Jag har jobbat i går.
sedan (= since)	● Perfekt	Jag har bott här sedan 2015. Hon har inte ätit sedan i morse.	△ sedan (since) ≠ för ... sedan (ago). Kräver perfekt, inte preteritum.
på (negation / lång tid utan kontakt)	● Perfekt	Jag har inte sovit på tre dagar. Vi har	△ Bara vid negation eller betoning på lång tid. Inte: Jag har jobbat på tre timmar.

Konstruktion	Tempus	Exempel	⚠ Fallgrop
		inte setts <i>på</i> år och <i>dar</i> .	
<i>under</i> + period	● Preteritum / ● Perfekt	<i>Under kriget</i> led många. Hon har rest mycket <i>under de senaste åren</i> .	⚠ Formellt register. Preteritum om perioden är avslutad; perfekt om perioden sträcker sig till nu.
<i>redan</i> / <i>nyss</i> / <i>nyligen</i> / <i>precis</i>	● Perfekt	Jag har <i>redan</i> ätit. Han har <i>nyligen</i> flyttat.	⚠ Dessa adverb signalerar perfekt. I dagligt tal förekommer preteritum men TISUS kräver perfekt.
<i>innan</i> / <i>innan dess</i> (signal för sekvens bakåt)	● Pluskvamperfekt	Tåget <i>hade redan avgått</i> innan vi kom. Hon <i>hade aldrig sett</i> snö innan <i>dess</i> .	⚠ Pluskvamperfekt används när en dåtidshändelse inträffade <i>före</i> en annan dåtidshändelse.

2 · Nutid

Presens för fakta och vanor; perfekt för handlingar med koppling till nu.

Konstruktion	Tempus	Exempel	⚠ Fallgrop
<i>i dag</i>	● Presens / ● Perfekt	Det regnar <i>i dag</i> . (pågående) / Jag har jobbat hårt <i>i dag</i> . (perioden ej slut)	⚠ Preteritum möjligt om dagen känns avslutad, men perfekt är säkrare i formellt skriftspråk.
<i>i år</i>	● Presens / ● Perfekt	Det är varmt <i>i år</i> . / Jag har rest mycket <i>i år</i> .	⚠ Innevarande år → presens (fakta) eller perfekt (erfarenheter hittills). Inte preteritum om året inte är slut.
<i>i sommar</i> / <i>i vinter</i> / <i>i höst</i> / <i>i vår</i> (pågående)	● Presens	Det är skönt <i>i sommar</i> . Det är kallt <i>i vinter</i> .	⚠ Samma form som framtid! <i>Det är varmt i sommar</i> = nu. <i>Vi åker dit i sommar</i> = plan. Kontext avgör.
<i>i</i> + tidsperiod (positiv varaktighet, fortfarande sant)	● Perfekt	Jag har bott här <i>i fem år</i> . De har varit gifta <i>i tjugo år</i> .	⚠ Preteritum ger fel signal: Jag bodde här i fem år = bor inte längre. Perfekt = bor fortfarande.
<i>på morgonen</i> / <i>på kvällen</i> / <i>på natten</i>	● Presens	Jag dricker kaffe <i>på morgonen</i> . Hon går ut <i>på kvällen</i> .	⚠ <i>på morgonen</i> = vana/ återkommande. <i>i morse</i> = denna morgon (specifik, dåtid → preteritum/perfekt).
<i>på somrarna</i> / <i>på vintrarna</i> / <i>på</i>	● Presens	Vi badar <i>på somrarna</i> . Jag tränar <i>på</i>	⚠ Plural + bestämd form = återkommande mönster. Singular:

Konstruktion	Tempus	Exempel	△ Fallgrupp
måndagarna		<i>måndagarna.</i>	<i>på måndag</i> = specifik dag (framtid).
<i>i veckan / om dagen / per natt / i timmen</i>	● Presens	Jag springer tre gånger <i>i veckan</i> . Hen sover åtta timmar <i>om natten</i> .	△ <i>i veckan</i> = frekvens per vecka. <i>den här veckan</i> = innevarande konkreta vecka.
<i>nu / just nu / för tillfället</i>	● Presens	Jag jobbar hemma <i>för tillfället</i> . Hon studerar <i>just nu</i> .	△ Svenska har ingen pågående form (ing-form). <i>Jag jobbar</i> = both "I work" och "I am working".

3 · Framtid

Futurum uttrycks med *ska, kommer att, tänker* + infinitiv, eller med presens + framtidsadverbial.

Konstruktion	Tempus	Exempel	△ Fallgrupp
<i>om</i> + tid	● Futurum	Vi ses <i>om tre dagar</i> . Kursen börjar <i>om en vecka</i> .	△ <i>om</i> = räknat från nu (exakt). Inte <i>inom</i> . Vi ses inom tre dagar = vi ses senast om tre dagar.
<i>inom</i> + tid	● Futurum	Svaret kommer <i>inom en timme</i> . Det är klart <i>inom tre dagar</i> .	△ <i>inom</i> = senast, inte nödvändigtvis exakt. <i>om</i> = exakt tidpunkt. Viktigt semantiskt skilje!
<i>på</i> + veckodag (specifik, kommande)	● Futurum / ● Presens	Vi möts <i>på fredag</i> . Mötet är <i>på tisdag</i> .	△ <i>på fredag</i> = kommande fredag. <i>på fredagar</i> (plural) = återkommande vana (presens).
<i>i sommar / i vinter / i jul / i påsk</i> (plan)	● Futurum / ● Presens	Vi åker till Spanien <i>i sommar</i> . Familjen samlas <i>i jul</i> .	△ Samma form som nutid! <i>i sommas</i> = alltid dåtid. <i>i sommar</i> = nu eller framtid beroende på kontext.
<i>nästa</i> + vecka/månad/år / <i>imorgon</i>	● Futurum / ● Presens	Jag börjar jobba <i>imorgon</i> . Vi flyttar <i>nästa år</i> .	△ Presens med framtidsadverbial är mycket vanligt i talspråk: <i>Jag åker imorgon</i> .
<i>till / fram till</i>	● Futurum	Jag jobbar <i>till fredag</i> . Hon stannar <i>fram till midsommar</i> .	△ <i>till</i> = slutgräns. <i>från ... till</i> = intervall. <i>till</i> ≠ <i>tills</i> (konjunktion): <i>vänta tills jag kommer</i> .
<i>före / innan</i>	● Futurum	Ring mig <i>innan</i> du åker. Ansökan måste vara inne <i>före</i> den 1 april.	△ <i>innan</i> = mer talspråkligt, följs av bisats. <i>före</i> = formellare, framför allt + substantiv.

Konstruktion	Tempus	Exempel	△ Fallgrop
efter	● Futurum	Vi ses <i>efter</i> mötet. Hör av dig <i>efter</i> sommaren.	△ <i>efter</i> kan syfta framåt ELLER bakåt beroende på kontext. Jfr: <i>Efter kriget byggde man upp landet</i> (dåtid).

4 · Jämförelsetabell – samma grundord i tre tidsperspektiv

Tumregel: Ändelsen **-s** på tidsuttrycket (*somras, julas, måndags*) = alltid dåtid + preteritum.
 Utan **-s** = nutid eller framtid – kontext avgör.

Grundord	● Dåtid	● Nutid	● Framtid
sommar	<i>i somras</i> + Pret. — <i>Vi reste i somras.</i>	<i>i sommar</i> + Pres. — <i>Det är varmt i sommar.</i>	<i>i sommar</i> + Fut. — <i>Vi åker i sommar.</i>
vinter	<i>i vintras</i> — <i>Det snöade i vintras.</i>	<i>i vinter</i> — <i>Det är kallt i vinter.</i>	<i>i vinter</i> — <i>Vi åker skidor i vinter.</i>
jul	<i>i julas</i> — <i>Vi var hemma i julas.</i>	<i>i jul</i> (pågående) — <i>Det är jul nu.</i>	<i>i jul</i> — <i>Vi ses i jul!</i>
påsk	<i>i påskas</i> — <i>Vädret var fint i påskas.</i>	<i>i påsk</i> (pågående) — <i>Det är påsk i år.</i>	<i>i påsk</i> — <i>Ska du resa i påsk?</i>
måndag	<i>i måndags</i> — <i>Vi träffades i måndags.</i>	<i>på måndagar</i> (vana) — <i>Jag tränar på måndagar.</i>	<i>på måndag</i> — <i>Vi ses på måndag.</i>
år	<i>förra året / i fjol</i> — <i>Det regnade mycket i fjol.</i>	<i>i år</i> — <i>Det är varmt i år.</i>	<i>nästa år</i> — <i>Nästa år byter vi bil.</i>
vecka	<i>förra veckan</i> — <i>Förra veckan var jobbig.</i>	<i>den här veckan / i veckan</i> (freq.) — <i>Jag tränar tre ggr i veckan.</i>	<i>nästa vecka</i> — <i>Mötet är nästa vecka.</i>
morgon	<i>i morse / i går morse</i> — <i>Det ringde i morse.</i>	<i>på morgonen</i> (vana) — <i>Jag springer på morgonen.</i>	<i>i morgon bitti</i> — <i>Tåget går i morgon bitti.</i>
kväll	<i>i går kväll</i> — <i>Vi såg film i går kväll.</i>	<i>på kvällen</i> (vana) — <i>Jag läser på kvällen.</i>	<i>i kväll</i> — <i>Vi ses i kväll!</i>

5 · Tempus-kompass

Börja med *vad du vill säga* – kompassen pekar ut rätt preposition och rätt tempus.

Vad vill du säga?	Preposition	Tempus	Exempel + Δ
Hur länge sedan? (ago)	för ... sedan	● Preteritum	Jag kom hit för tre år sedan. Δ Inte perfekt efter för...sedan.
Sedan när pågår något? (since)	sedan	● Perfekt	Jag har jobbat här sedan 2018. Δ sedan ≠ för...sedan.
Hur länge? (fortfarande sant)	i + tid	● Perfekt	Hon har studerat musik i tio år. Δ Preteritum = avslutad period.
Hur länge? (avslutad period)	i / under + tid	● Preteritum	Jag bodde i Paris i ett år. (bor inte längre) Under kriget rådde kaos.
Hur ofta? (frekvens)	i / om / per	● Presens	Tre gånger i veckan. Åtta timmar om dagen. 50 kr per timme.
Återkommande vana (vilken tid?)	på + tid (pl.)	● Presens	Jag springer på morgnarna. Δ Singular = specifik dag.
Om exakt hur lång tid? (in X)	om	● Futurum	Vi ses om en timme. Δ om ≠ inom.
Senast inom? (within / by)	inom	● Futurum	Rapporten lämnas in inom tre dagar. Δ inom = gräns, inte exakt tidpunkt.
Slutgräns? (until)	till / fram till	● Futurum	Kursen pågår till fredag. Δ till ≠ tills (konjunktion).
Inte på länge? (negation)	på	● Perfekt	Jag har inte tränat på tre veckor. Δ Bara med negation.
Gräns bakåt (before)	före / innan	● Futurum / ● Pret.	Ring innan du åker. Jag åt innan mötet. Δ före + subst.; innan + bisats/subst.
Formell tidsperiod (during)	under	● Preteritum / ● Perfekt	Under semestern vilade vi. Δ Formellt register. Undvik i vardaglig text.